

comentaris literaris

per Josep Palomero i José Miguel Segura

ROMA I NOSALTRES

de Josep V. Boira

Pròleg: Antoni Puigverd

Editorial: Pòrtic

Barcelona, 2020 | Pàgines 319

Guia

Les llibreries estan plenes de bones guies de viatges amb fotografies desglossades de tots aquells detalls que cal observar en cada monument i amb informacions pràctiques que és oportú tindre presents. Fa uns anys se'n venien a cabassos, però la venda deu haver baixat considerablement des que des del mòbil es pot aconseguir informació molt completa, amb un assortit inesgotable d'imatges de cada lloc. Però les guies de viatge populars van dirigides al gran públic i no tenen més pretensions que informar i auxiliar el turista, seguint l'estela de la històrica Baedeker. Inclouen, a més, informacions de tota classe i, per tant, no són selectives.

Tot açò ve a compte a propòsit d'aquesta singular guia de Roma que el professor Josep V. Boira, que coneix la ciutat pam a pam, ha elaborat des del punt de vista d'un ciutadà oriünd de l'antiga Corona d'Aragó, amb la finalitat que el viatger que vullga resseguir la petja de valencians, catalans, balears i aragonesos a la Ciutat Eterna (n'és el subtítol), estiga ben orientat. Amb una introducció que no té pèrdua, l'autor proposa al lector dotze passejades urbanes i tres de perifèriques, imprescindibles per a estimar encara més aquella ciutat tan nostrada. **JP**

LOS ÚLTIMOS CAMINOS DE ANTONIO MACHADO. De Colliure a Sevilla

d'Ian Gibson

Editorial: Espasa

Barcelona, 2019 | Pàgines 245

La prolífica obra de l'hispanista Ian Gibson manifesta una clara preferència pel panorama cultural i literari en particular de l'Espanya de la primera meitat del passat segle XX. Encara que l'enunciat del present llibre sembla al·ludir a un estudi en forma d'analepsi o *flashback* retrospectiu en l'evolució personal del poeta sevillà i en la seua trajectòria literària i ideològica, es tracta tan sols d'una llicència que l'autor es concedeix a si mateix perquè aquest títol resulte plenament machadià —la infància, els records, el símbol recurrent del camí, etc.—.

Dit això, aquest estudi recorre, de manera més breu, la trajectòria d'Antonio Machado al llarg de sis capítols que se centren en els espais més emblemàtics d'aquesta trajectòria, des de la Sevilla en la qual va nàixer el poeta a la Soria en la qual va conèixer a Leonor Izquierdo i el paisatge castellà, passant després per la Baeza a la qual va arribar fugint de l'absència de l'esposa prematurament morta i a la Segòvia en la qual coneix a Pilar Valderrama —curiós personatge transfigurat en Guimar— i en la qual comencen les seues activitats obertament polítiques en favor del que poc després seria la II República Espanyola i dels partits polítics més favorables a acabar amb el règim monàrquic encapçalat per Alfons

XIII i el que aquest representava. Aquest compromís polític portarà a Machado a defensar obertament del Front Popular i a la fugida del Madrid assetjat durant l'inici de la Guerra Civil fins a Rocafort, poble pròxim a València. En aquesta població valenciana —en l'edificació coneguda com Villa Amparo en concret— va residir Machado entre finals de novembre de 1937 i març de 1938, participant en la mesura en què la seua ja molt deteriorada salut li ho permetia en diferents actes literaris i polítics fins al seu trasllat per ordres governamentals a Barcelona i a la població francesa de Cotlliure, on moriria el 22 de febrer de 1939 i on encara descansen les seues restes.

En definitiva, aquest *Los últimos caminos de Antonio Machado. De Colliure a Sevilla* traspuja l'autèntica devoció que l'autor sent pel protagonista del mateix i pel que la seua figura va representar, no sols en els anys trenta del passat segle sinó durant molt de temps després, durant una postguerra civil que va resultar massa dura, injusta i llarga. Les pàgines d'aquest text amb intencions divulgatives traspuen la solvència amb què Ian Gibson tracta tot allò del que ens parla, com testifica la profusa bibliografia amb què es tanca el volum després d'un text testimonial —«España, ese dolor»— en el qual es permet un to més personal i subjectiu. Lectura interessant, especialment per als qui desitgen acostar-se a un poeta ineludible de l'Espanya del segle XX de la mà de tot un expert en la matèria. Ben construït, clar i concís. Digne d'esment entre gent tan desmemoriades com nosaltres. **JMSR**

GALERIES DEL RECORD

Memòries d'un filòleg

de Narcís Garolera

Editorial: Edicions de 1984

Barcelona, 2019 | Pàgines 620

Memòries

No és igual escriure (i publicar) un dietari que unes memòries o una autobiografia, encara que són variacions d'un mateix gènere, el memorialisme, basat en l'escriptura del jo.

Els dietaris es construeixen sobre anotacions efectives, de les quals, passat el temps, l'autor manté o anul·la certes banalitats, però pot esplaiar-se en disquisicions col·laterals. Les memòries són selectives: hi ha coses que no es recorden i altres que no es volen recordar ni es considera oportú divulgar. L'autobiografia, finalment, és potser la modalitat més sincera, perquè l'autor té voluntat de deixar constància del seu itinerari vital.

El professor Narcís Garolera, a qui vaig tractar amicalment fa dècades, ha publicat la seua autobiografia, no amb cap intenció pretensiosa, sinó per comentar els seus orígens familiars, la seua formació i el seu recorregut professional i acadèmic, especialment com a catedràtic d'institut, inspector, professor universitari i catedràtic d'universitat. El fet de ser el millor especialista en l'obra de Jacint Verdaguer li ha comportat satisfaccions i també problemes en el món gremial dels cultes intransigents, com bé explica. Deliciós, el record dels grans mestres i amics com Riquer, Romeu o Blecua. **JP**

la firma convidada

Medellín

Slavko Zupcic

L'últim usuari, a priori, podria ser colombià. No es tracta de característiques físiques que a hores d'ara, almenys parlant de gentilicis, aporten tan poc. Una mica de bo han de tindre les últimes dècades a part de l'obra de **Roberto Bolaño** i **Claudio Magris**. I no es pot negar que aquest segle aposta clarament pel multicultural. Però l'home en qüestió vesteix una jaqueta blava que, a l'altura del cor, el diu clarament: «Alcaldia de Medellín, Secretaría del Deporte y la Recreación». Li veig arribar, saludar i donar les seues dades encara que una barrera de cristall m'impedeix escoltar-li. Aprofite la circumstància per a construir-li una biografia fictícia. A Colòmbia és professor universitari i ha vingut a Castelló com a mem-

bre d'un tribunal de tesi doctoral. No em quadra, no. Millor que siga editor: va participar en la trobada d'editorials que es va celebrar fa diversos mesos i, després d'haver sigut iniciat en la cultura del café cremat, va decidir quedar-se a Castelló fins a l'últim dia del seu pàncrees. O que simplement es tracte d'un venedor de taulells. En les tres versions ha deixat dona i fills en Medellín, però els crida tots els dies. Aquestes «trucades telefòniques» em fan recordar una al-

tra vegada a Bolaño però molt més al gran escriptor de Medellín, **Héctor Abad Faciolince**. Fa deu anys vaig regalar diverses vegades la seua novel·la, *El olvido que seremos*. Encara recorde qui em va recomanar que la llegira, **Daniel Mordzinski**. «És impossible que no l'hages llegida», va ser el que em va dir. Tenia raó, és un llibre meravellós i, després de llegir-lo diverses vegades, recorde haver-ho usat perquè les seues pàgines em donaren a l'atzar un epígraf per a la novel·la que lla-

vors escrivia. No he parlat encara amb l'home, però gràcies a la seua presència em trobe caminant pels carrers literaris de Medellín. Ensopego amb un venedor de menuderies i, a la cantonada, explota una bomba. Han matat al pare d'Héctor i jo mateix torne a quedar-me orfe. «Tant de bo es prolongue la treva, tant de bo es prolongue», somio que dic assegut en el banc d'una plaça deserta. Em quede allí encantat. Medellín. Medellín, què voldran dir aquestes huit lletres. Quan em toca finalment trobar-me amb l'home, no puc evitar preguntar-li des de quan no va a la seua terra. Perquè resulta que mai ha visitat Colòmbia i llibres ha llegit més aviat pocs. Realment és de Tarragona, però fa dos dies, després de perdre una aposta, va intercanviar jaqueta amb un amic. **≡**

«Fa deu anys vaig regalar diverses vegades la novel·la d'Héctor Abad Faciolince 'El olvido que seremos'. Encara recorde qui em va recomanar que la llegira, Daniel Modzinski»